Alegerile rabinice din oraşul Bălți în anul 1877 (după documente inedite)

Alexandr ROITMAN

Articolul de faţă descrie instituţia rabinatului în Imperiul Rus, importanţa funcţiei de rabin – liderul spiritual al comunităţii evreieşti şi specificul acesteia în Basarabia. Studiul de caz, prezentat mai jos, se bazează pe sursele documentare inedite din Arhiva Naţională a Republicii Moldova, urmând a fi descrise alegerile rabinice din oraşul Bălți din anul 1877. Întreaga procedură era prevăzută de către legislaţia rusească în cele mai mici detalii, începând cu realizarea procesului electoral, procedura inau-gurării şi depunerii jurământului faţă de ţar.

Schimbările frecvente ale legislaţiei ruse implicit au atins şi acest domeniu. Astfel, în 1804 Comitetul Evreiesc a prescris desfăşurarea alegerilor rabinice odată la trei ani, înaintând candidaţilor condiţia cunoaşterii uneia dintre limbi: rusa, poloneza sau germana. În atribuţiile rabinului intra oficierea circumciziilor, a mariajelor, divorţurilor şi funeraliilor.

O altă modificare a legislaţiei în domeniu a avut loc în anul 1835. Aceasta introducea o amănunţită descriere a tuturor procedurilor de preluare a atribuţiilor de către un rabin. Înăsprirea graduală a legislaţiei în timp, a dus la apariţia inopinată a „rabinatului dublu", adică existenţa unui rabin de stat, ales conform procedurilor legislaţiei existente şi a unui rabin spiritual (transferând această dihotomie în dimensiunile psihologiei clasice - un lider formal şi informal). Schimbările înregistrate în legislaţie, cu efect întârziat, nu întotdeauna erau aduse la cunoştinţa factorilor de decizie la nivel local, fapt vizibil din interpelările frecvente parvenite în adresa administraţiei guberniale.

Deşi autorităţile ruse planificau să transforme rabinul într-un „agent" al statului prin înaintarea în anii '60 a condiţiilor suplimentare pentru ocuparea postului. Printre acestea se număra, la început, doar cunoaşterea generală a religiei iudaice, ulterior fiind cerută posesia diplomei de studii a unei şcoli rabinice, fie a unei şcoli generale sau universităţi). Aceste condiţionalităţi nu au făcut altceva decât să slăbească poziţia rabinului de stat şi s-o întărească pe cea a rabinilor spirituali.